

Տարեկան գինը 10 ռուբլ, կէս տարվանը 6 ռուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանց խմբագրատան մէջ:

()տարագրադարձիք դիմում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերէն)

Հայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Հայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ՄՇԱԿ

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱ-
ԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

1880 թւին

ՀՐԵՏԱՐԵԿՎՈՒՄ Է ԼՄԵՆ ՕՐ, բացի տօն և տօներէ հե-
տեւեալ օրերէն:

Լրագրի գինը և պրօգրամման նոյն են մնում: Մենք ստանում
ենք ՍԵՓԵԿԱՆ ՀԵՌԵՐԻՆԵՐԻ: «ՄՇԱԿ» տարեկան գինը
10 ռուբլ է, կէս տարվան 6 ռուբլ: Գրվել կարելի է ՄԻԸՅՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՐՈՒԹԻՒՆԵՐԻ մէջ:

ԼՄԵՆԶԻՆ ՀՄԵՐՆԵՐԻ Ժախվում են 5 կոպէկով հատը:
Օտար քաղաքներից պէտք է դիմել հետեւեալ հասցէով ТИФ-
ЛИСЪ Редакция „Мшакъ“.

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ինչ հարկաւոր էր անել.— Եւրօքին տեսու-
թիւն, ամակ արկովից, Նամակ Ս. Պետեր-
բուրգից, Նամակ Ախալքալաքից: Նամակ խմբա-
գրին, Նամակ խմբագրին: Եւրօքին լուրեր.— Արտա-
քին տեսութիւն: Աւստրո-Սինգապուրի: Նամակ
Թիֆլիսից: Արտաքին լուրեր.— Սառն լուրեր:
— Մշակիս հեռագիրներ:— Բայտարարութիւններ:

ԻՆՉ ՀԱՐԿԱԽՈՐ ԷՐ ԱՆԵԼ

Յունվարի 26-ին Թիֆլիսի
Լճարային Թատրոնում ներկայա-
րուած տրիպտիկ նպաստ սովա-
նանքների: Ներկայացման կարգա-
դրողը ռուս «Тифлисскай Вѣс-
никъ» լրագրի խմբագրութիւնն
էր:

Նկատկած գովելի է ռուս լը-
տագրի խմբագրութեան արած
տրօքը, բայց մենք մեզ թոյլ ենք
տալիս ասելու որ մի այդպիսի
ներկայացումով օգնել չանայ սո-
վանանքներին, նոյն է որ ուղեւալ
ովը ցամաքացնել կրելով ծով
ուրը բաժաններով:

Իսկ կարծել որ մի լրագրի
խմբագրութիւնը կարող է յաճախ
ընել այդ տեսակ ներկայացում-
ները,— դա նոյնպէս աներեւակա-
նելի է:

Ենպիսի գործ, ինչպէս սովա-
նանքներին օգնելը, մի մասնաւոր
նիցիտատիւ գործ է, դա մաս-
աւոր ջանքերի ոյժերից վեր է:

Երբ որ երկրի այլ և այլ ան-
իւններում և նոյն իսկ Թիֆլի-

սում տիրապետում է թանգու-
թիւնը և մի քանի տեղերում մի-
ջե անգամ յայտնվել է սովը,—
այդ տեսակ դրութեանը օգնելու
համար բաւական է մասնաւոր
օգնութիւն, այլ այդ օգնութիւնը
հարկաւոր կը լինէր կազմակերպել
լայն, ընդարձակ հասարակական
հիմքերի վրա:

Եւր պատճառով մենք առաջար-
կում ենք որ մեր քաղաքի ներկա-
յացուցիչներից, մեր քաղաքային
ինքնավարութեան անդամներից,
մեր ձայնաւորներից և մի քանի
ընտրված քաղաքացիներից կազմվի
Թանգութեան տեղութեան ամ-
բողջ Ժամանակ մի մշտական մաս-
նաժողով, որ հոգայ ամեն տեսակ
միջոցներով փող ժողովելու սովա-
նանքներին օգնելու համար:

Եւր մասնաժողովը կարող է
և ներկայացումներ և բալեր և
կօնցերտներ տալ և կազմել ալե-
գրիներ ու հաւաքել գումարներ
ստորագրութեամբ, տնօրինել հը-
րապարակական դասախօսութիւն-
ներ, և այլն...

Եւր տեսակ ծանր րօպէներում
մենք միշտ ստիպված ենք ակա-
մայ յիշեցնել մեր ընթերցողներին
մեր վաղուցվայ միտքը, թէ ան-
հրաժեշտ կը լինէր ունենալ Թիֆ-
լիսում մի մշտական ընկերութիւն
Բաղուի Մարդասիրական ընկե-
րութեան պէս, միայն աւելի լայն
պրօգրամայով, որ մասնաւոր մեր
հասարակական կեանքի ծանր րօ-

պէներում մեծ ծառայութիւն կա-
րող էր անել մեր երկրին:

Բայց դժբաղդութիւնը այն է,
որ մեր հասարակութիւնը երբեք
չէ մտածում այդ տեսակ գործերի
վրա, մինչև որ այս կամ այն վը-
տանգը չէ սպառնում:

Հէնց որ վտանգը անցնում է,
դարձեալ ամեն բան մոռանում
ենք... Իսկ երբ վտանգը գալիս
է,— ուշ է լինում ձեռնարկել մի
մշտական ընկերութեան հիմնելուն:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱԽԿԱ ԽԱՐԿՈՎԻՑ

30 յունվարի

Զայտնի է որ այս 1879-80—աղաքամիական
տարում փոփոխման համալսարանական ուսանողա-
կան կանօնները, որոնք թէև իրանց ժամանակ
խստութեամբ զանազանվում են հին կանօններից,
բայց մի և նոյն ժամանակ այնքան խիստ չեն ինչ-
պէս որ ենթադրում էին ուսանողք մինչև նրանց
հրատարակվելը: Այդ կանօնները արդէն բաժան-
ված են Մօսկվայի, Ղազանի, Կիևի, Օդեսայի
համալսարաններում և վերջին ժամանակներս բա-
ժանվեցան խորթով կենդանաբուժական ճեմարա-
նի և յետոյ համալսարանի ուսանողաց մէջ, որոնք
և ընդունեցին նրանց, և ստորագրեցին ուսում-
նական վարչութեան կողմից առաջարկած առան-
ձին նշանակեալ թղթերի վրա: Ստորագրութիւն
չը տուող ուսանողի համաձայն ուսումնական
վարչութեան վճարն պէտք է արձակվէին ճեմա-
րանից կամ համալսարանից, ինչպէս նոր կանօննե-
րին չը հնազանդվողք: Այդ կանօնները կազմված
են հին կանօններից մի քանի փոփոխութեամբ:
Ահա այդ փոփոխութիւնները.— 1) Ամենայն մի
ուսանող պարտ է ամենայն աղաքամիական կէս
տարվայ սկզբում ներկայանալ տեսչին նրանից
երկու տոմսով ստանալու համար, մէկը համալսա-
րանական քաղաքում ապրելու և միւրը լեկցիա-
ները այցելելու իրաւունք ունենալու համար: Ամե-
նայն ամիս այդ տոմսակները պէտք է ներկայաց-
նեն տեսչին, նրանց վրա նշան դնելու համար,
որովհետև առանց այդ նշանին այդ տոմսակները
կորցնում են իրանց նշանակութիւնը: Այս կանօն-
ներին չը հետևողները արձակվում են ճեմարանից
կամ համալսարանից:

2) Ուսանողք պարտ են այցելելու բոլոր լեկ-
ցիաները, ով որ երբեք օր չարժանակ չէ եղել համա-
րանում կամ ճեմարանում պարտ է իր բացակա-
յութեան պատճառը խմբիցնելու տեսչին, հակա-
ռակ դէպքում տեսուչը պարտ է նրա մօտ գնալ,
բացակայութեան պատճառը խմանալու և եթէ
ուսանողը հիւանդ է, հարկաւոր օգնութիւնը
տալու:

3) Ուսանողք ժամանակաւոր արձակման տու-
մակ չեն կարող ստանալ ուսումնական վարչու-
թիւնից, մինչև որ ուստիկանութեան կողմից չը
ներկայացնեն վաւերացրած մի տոմսակ, որը բա-
ցարէր թէ ուսանողի արձակմանը ոստիկանու-
թեան կողմից արգելք չը կայ:

4) Ուսանողք, որոնք ունեն մի օր և ինչ գործ,
որը չէ վերաբերվում ուսմանը, պարտ են դիմել
տեսչին: Տեսուչը կարող է ուսանողաց համար
տուն վարձել և միւս ապրուստը հոգալ նրանց
ստիպելով, եթէ դէպքը պահանջի, փոխանակ
նրանց յանձնելու ստիպելով: Ուսանողական

կանօններին չը հետևող ուսանողք ենթարկվում
են հետեւեալ պատիժներին:

ա) Առաջին անգամ ենթարկվում են տեսչի
նկատողութեանը:

բ) Ազատութիւնից զրկվում են 7 օրից ոչ ա-
ւելի ժամանակով:

գ) Վերատեսուչը վարչութեան առաջ զգուշաց-
նում է ուսանողին և ստորագրութիւն է առնում,
որ նա մի ուրիշ յանցանքի ժամանակ կարճակի
համալսարանից կամ ճեմարանից:

դ) Ուսանողը արձակվում է համալսարանից
կամ ճեմարանից մի տարի ժամանակաւ, միայն
նրան իրաւունք է տրվում իսկոյն մի ուրիշ բարձր
ուսումնարան մտնելու:

ե) Արձակվում են ուսանողին առանց վերոյի-
շեալ իրաւունքների շարունակաբար մի կամ երկու
տարի:

զ) Արտաքսում են ուսանողին համալսարանից
կամ ճեմարանից, այս վերջին միջոցին նա 3 տարի
ժամանակաւ իրաւունք չունի մտնելու մի օր և
ինչ բարձր ուսումնարան, իսկ այդ ժամանակի
լրանալուց յետոյ կարող է միայն իր առաջվայ
ուսումնական վարչութեան համաձայնութեամբ
և նրա զիջաւոր խնամութեան պատասխանա-
ւորութեամբ կրկին ընդունվել:

Բացի դրանից այն ուսանողք, որոնք նկատկան
օգնութիւն են ստանում վարչութեան կողմից
լրբն պատիժ, կամ ժամանակաւորապէս և կամ
բոլորովին զրկվում են այդպիսի օգնութիւ-
նից:

Վերոյիշեալ կանօններին պարտ են հետեւելու
և ազատ ունկնդիրները:

Այս կանօնները չեն վերաբերում Ս. Պետեր-
բուրգի համալսարանի ուսանողներին, որովհետև
նրանց համար կան առանձին կազմված և հրա-
տարակված կանօններ:

Թիֆլիսեաներին էլ այժմ յայտնի է, որ եկող
տարվայ համար, Թիֆլիսի Թատրոնի անտերպրե-
նէօր պ. Պալմը հրաւիրել է Թիֆլիսի բեմը խոր-
կովի ռուսաց օպերայի ամենանշանաւոր ոյժերին
և նրանց համաձայնութիւնը արդէն ստացած է:
Այդ պատճառաւ աւելորդ չեմ համարում այս
նամակաւ ըստ կարողութեան ծանօթացնել
Թիֆլիսի հասարակութեանը այդ երգչուհի—դե-
րասանուհի և երգող դերասանների հետ:

Թիֆլիսի բեմը հրաւիրված արտիստները են
տիկին Պալմովայի իր ամուսնու հետ, տիկին
Կրուտիկովա և պ. պ. Վախիւով և Բապօրտ:
Էս կաշխատիմ կարճաւոտ կերպով ծանօթացնել
գրանցից ամենայն մէկի հետ:

Այսինքն, Պալմովայից, որովհետև դա է մեր
հասարակութեան սիրելին: Պալմովայից մի զօ-
րեղ ու նուրբ ձայն ունեցող երգչուհի է (սօպրանօ)
շատ լաւ լինում է իր ձայնի վրա և մի և նոյն
ժամանակ իր խաղը հասցնում է մինչև վերին
աստիճանի կատարելագործութեանը: Թիֆլիսցի-
ները կը տեսնեն, որ նա իրաւունք ունի մեր
հասարակութեան առաջին սիրունի հաշվելու:
Նրա ձայնը թէ ամենացածր, թէ միջին և թէ
ամենաբարձր նօթաները միանման նուրբ հնչում
են և մի սաստիկ տպաւորութիւն են թողնում
լսողի վրա: Պալմովայի տաղանդը ստուգելու
համար մենք օրինակ կը բերենք Մարգարիտայի
(Маргарита) և Մարիայի (Марья Поля) դերերը, ո-
րոնք իրանց բնաւորութեամբ շատ մեծ զանազա-
նութիւն են կազմում իրար մէջ: Այնու ամենայ-
նիւ դա Պալմովային անմատչելի չէր, ինչպէս
որ նա անման գեղեցիկ կատարում է Մարգարի-
տայի խիստ կլասիկական դերը, այնպէս անման
գեղեցիկ կատարում է Մարիայի, հասարակ, զին-
վորական գնդում մեծացած ու նրա կեանքի
բնութեանը աննկատ մարկիտանտայի դերը:
Պէտք է ասել, որ այդ վերջին դերը շատերին չէ
յայտնում, մինչդեռ Պալմովայից նրան շատ լաւ
կատարում է:

Եւ այդ է պատճառը, որ հասարակութիւնը չէ
կարող նրա ամեն մի անգամ բեմը դուրս գալուն
չէղօք մնալ, և իր համակրութիւնը և սերը ցոյց
*) Հարկաւոր չէ խառնել Մարիա օպերայի
նոյն անունով գանձող օպերետայի հետ: